



### Website en Buurtkrant

De website van de BOK, de Bewoners Organisatie Kleiwegkwartier, is opnieuw geactualiseerd. Check de site eenvoudig via de QR, rechts bovenaan op deze pagina. Nieuw is bijvoorbeeld de pagina over het grondwaterpeilbeheer in de wijk. Ook de Groenclub heeft een eigen pagina gekregen. Verder is de pagina van de Bewonersvereniging Statenlaankwartier vernieuwd. Bekijk ook eens de pagina van de Buurttuin Het Zwembad. Deze initiatieven zijn te vinden in de keuzebalk onder sociale *samenhang*.

De site is een aanvulling op de Buurtkrant en hopelijk zal dat ook zo blijven. Want wijkkranten hebben een verbindende rol voor een wijk die zorgt voor de sociale samenhang. De Buurtkrant fungeert ook als het cement van de wijk. De krant informeert wijkbewoners over de zaken die spelen in de wijk. Denk aan het grondwaterpeilbeheer, de Wijkraad en groenvoorziening. De krant mobiliseert mensen door bijvoorbeeld een oproep van de Groenclub of de aankondiging van een film of concert. De krant laat bewoners kennismaken met andere bewoners of functionarissen. Zie het verhaal met de wijkagent deze keer of mevrouw Witsteijn in de vorige editie. Verhalen uit de buurt versterken de sociale verbondenheid en zijn goed voor de lokale democratie. Het zijn onafhankelijke verhalen met wijkbewoners als middelpunt die zijn geschreven door een zestal andere wijkbewoners. Het zijn dus verhalen vanuit de haarvaten van de wijk. De krant wordt niet alleen geschreven door vrijwilligers, maar ook huis aan huis bezorgd door vrijwilligers.

Toch kost een krant geld, want hij moet ook worden gedrukt. Voor een deel wordt de Buurtkrant betaald door de gemeente, die de wijken weer centraal stelt om de stad leefbaar en veilig te houden. Desondanks zijn er binnen de Wijkraad vragen gesteld of het niet goedkoper kan of misschien alleen digitaal. Een gevolg is geweest dat de krant nu zesmaal per jaar verschijnt en niet meer zeven keer.

Een papieren krant is een krachtig instrument voor verbinding. Hij wordt thuisbezorgd en blijft veelal een tijdje in huis liggen. De Buurtkrant wordt goed gelezen. Dat blijkt wel uit reacties, die overigens niet alleen afkomstig zijn van oude mensen die de hele dag de tijd hebben om de krant te lezen, maar ook van jonge mensen. Een website kan dit bindende effect niet hebben. Je moet eerst zelf zoeken, dat doe je veelal vanuit je eigen bubbel. Je klikt en kijkt en het bericht verdwijnt.

Wat mij betreft is het niet de Buurtkrant of de website maar **en** site, die elkaar aanvullen. Ik zie de site meer als het geheugen van de wijk. De wijk is honderd jaar oud en heeft inmiddels ook een aantal gemeentemonumenten. Die zijn te vinden op de site. Er is meer geschiedenis te vinden; alle Buurtkranten vanaf 2009 staan erop. De Buurtkrant van voor 2009 zijn bewaard in gebonden vorm en te raadplegen. Ook is het boek *Een eeuw Kleiwegkwartier* gratis te downloaden.

Op de hoogte blijven van het laatste nieuws uit de wijk of de Buurtkrant digitaal ontvangen? Het is nu mogelijk om persoonlijk bericht te ontvangen. Laat uw mailadres achter op onze site!

Henk Koetsveld

## Anna Quist is de nieuwe wijkagent



Anna Quist, de nieuwe wijkagent van het Kleiwegkwartier. (foto: Theo Joosten)

**De nieuwe wijkagent van het Kleiwegkwartier heet Anna Quist, is 29 jaar oud, heeft eerder ervaring in die functie opgedaan in Leidschendam en is aangetreden op 1 januari. De Buurtkrant maakte kennis met haar op het bureau aan de Prins Frederik Hendrikstraat, het bureau van het district Midden-Schieland dat waakt over noordelijk Rotterdam (Overschie, Hillegersberg en Schiebroek). Het district omvat ook de 3-B gemeenten Berkel, Bleiswijk en Bergschenhoek nu samen Lansingerland.**

Anna wist al jong, dat ze bij de politie wilde. Toen ze achttien was, solliciteerde ze. Ze begon als student in Leiden, maakte haar (driejarige) opleiding af in Alphen aan de Rijn en werd daarna geplaatst in Leidschendam-Voorburg.

Ze begon in de surveillance dienst, dat zijn voornamelijk de 112 meldingen. Maar het nadeel van dat werk vond ze dat je niet te weten kwam, hoe het nu verder was gegaan met de mensen. Al belde ze er zelf soms nog wel achteraan. Ze liep mee met een wijkagent en dacht daarna, dat dat werk wel iets voor haar kon zijn. Ze solliciteerde in 2020 in Leidschendam en werd daar - samen met een aantal collega's - wijkagent in de wijk Prinsenhof. Vorig jaar dacht ze wel ergens anders aan toe te zijn en toen ze de vacature voor een wijkagent in het Kleiwegkwartier voorbij zag komen,

solliciteerde ze. Van het gesprek met de teamchef en de leidinggevende van de wijkagenten kreeg ze energie. Kennelijk was het omgekeerde ook het geval.

Sinds 1 januari is ze in functie, dus als we haar half februari spreken, kunnen we al vragen naar de eerste indrukken. Anna: 'Ik hoor veel, dat het hier eigenlijk een soort dorp is. Ons kent ons. Mensen blijven hier wonen of verhuizen binnen het Kleiwegkwartier. Ook dat ze veel familie hebben, die dan ook in de buurt woont. Dat komt heel positief over omdat er veel sociale controle is. Overal waar ik kom, voel ik me welkom. Dat geldt voor de winkeliers, maar ook de scholen en de wijkbewoners. Meestal zeggen mensen er gebeurt hier niet zo veel, dus je zal het wel rustig hebben. Dat wil niet zeggen, dat er niets gebeurt, maar in het algemeen geven mensen aan dat ze het hier prettig wonen vinden.'

Op mijn vraag wat voor haar precies de grenzen van het Kleiwegkwartier, haar werkgebied, zijn, haalt ze een geplastificeerd kaartje tevoorschijn. Anna: 'Dat heb ik van Vicky gekregen en die had het weer van Will Stolzenbach.' Vicky was de wijkagent tot de zomer van 2023, als opvolger van Will Stolzenbach: van 2009 tot en met 2020 in functie. De grenzen van het Kleiwegkwartier zijn ongeveer de grenzen, die de BOK ook hanteert. Dus aan de westkant beginnend bij het Franciscus ziekenhuis tot aan de oostkant de Rotte. In het Zuiden de Ceintuurbaan en in het Noorden de Plassen. Het water zelf heeft een andere wijkagent, Michael Rila, ook schipper. Voor de BOK komt daar nog bij het stukje Schiebroek

rond speeltuin De Torteltuin, maar voor de politie is dat het gebied van de wijkagenten van Schiebroek. Anna zal zich voornamelijk fietsend door de wijk verplaatsen: 'Deze wijk kan je eigenlijk alleen op de fiets doen. De auto kan zo nu en dan handig zijn. Op de fiets zie je het meest en zien de mensen jou ook. Je hebt dan veel sneller aanspraak en mensen zien dan dat je aanwezig bent in de wijk. Ik nodig dan ook iedereen uit om even naar mij te zwaaien en me aan te spreken als mensen iets op hun hart hebben.'

We komen ook nog even te praten over haar taakopvatting. Anna: 'Er is geen blauwdruk. Iedereen doet het anders. Ik heb een opleiding voor wijkagent gedaan. Daarin ga je iets dieper in op hoe je zelf bent en welk type wijkagent je dan bent. Daarbij komen ook de mogelijke valkuilen en eventuele sterke punten aan de orde. Een wijkagent is eigenlijk het gezicht van de politie en het aanspreekpunt voor de burger. Het is in de wijk de contactpersoon, die zichtbaar is en aanspreekbaar is. Want de politie kan overkomen als een groot orgaan met allemaal verschillende medewerkers. Dus dan is het heel gemakkelijk om te zeggen ik woon hier, dat is mijn wijk en dat is mijn wijkagent. Het beste is natuurlijk als je elkaar al kent of hebt gezien zonder dat er iets is voorgevallen.'

Laatste vraag aan Anna of haar al iets bijzonders is opgevallen. Anna: 'Ik zit op Instagram dat account heb ik overgenomen van Vicky. Op mijn vorige bureau had ik ook een Instagram account, maar daar duurde het even voor dat mensen je ook op die manier wisten te vinden. Maar hier is het heel snel gegaan. Ik kreeg direct DM's (Direct Messages) erop. Mensen wilde kennis maken of wilden iets aangeven of melden. Geluidsoverlast of vervuiling. Maar soms was het ook persoonlijker en wilde men een vervelende ervaring met de politie in de huiskamersfeer verwerken.'

Wie wil weten wat Anna zoal doet als wijkagent kan haar volgen op Instagram wijkagent\_Kleiwegkwartier.

Chris Mast

## Agenda

- Dinsdag 5 maart, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend, Robert Ligthelm over Buitenplaatsen bij de Rotte.
- Dinsdag 12 maart, 20.00 uur, locatie Argonuatweg, vergadering wijkraad Hillegersberg.
- **Maandag 25 maart, Oranjekerk, Rozenlaan 20, 8.00 - 10.00 uur, inschrijving Koningsmarkt (27 april), voor bewoners van het Kleiwegkwartier. Kosten (contant) per kraam 45 euro.**
- Dinsdag 26 maart, Oranjekerk, Rozenlaan 20, 8.00 - 10.00 uur, inschrijving Koningsmarkt (27 april), voor bewoners van buiten het Kleiwegkwartier. Kosten (contant) per kraam 45 euro.
- Dinsdag 26 maart, Franciscus ziekenhuis, Kleiweg 500, 19.30 uur, informatiebijeenkomst over de nieuwbouw, inloop vanaf 19.15 uur, einde 21.00 uur. Aanmelding en vragen via: [locatievernieuwing@franciscus.nl](mailto:locatievernieuwing@franciscus.nl)

- Woensdag 27 maart, Oranjekerk, 20.00 uur, inloop vanaf 19.30 uur. Film The Passion of the Christ.
- Dinsdag 2 april, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend, mevrouw Wieres van Rijn over een vergeten volk in de Sahara.
- Dinsdag 9 april, 20.00 uur, locatie Argonuatweg, vergadering wijkraad Hillegersberg.
- Wijkwinkel, Rozenlaan 20, open maandag en donderdag van 9.30 tot 10.30 uur, telefonisch bereikbaar via 010-4224445 en via [info@bokrotterdam.nl](mailto:info@bokrotterdam.nl). Bewoners van het Kleiwegkwartier zonder computer, die voor een aanvraag of iets dergelijks een computer nodig hebben, kunnen zich wenden tot de wijkwinkel.
- Oranje Leeszaal/bibliotheek, Rozenlaan 20, woensdag 10.00 - 11.30 uur.
- Koffieochtend van de BOK, Rozenlaan 20, woensdag 10.00 - 11.30 uur. Voor alle wijkbewoners.





## Zoekplaatje

Het nieuwe Zoekplaatje. We maken het zowel gemakkelijk, als moeilijk. Meer verraden we niet... De drie vragen zijn: Wat zien we hier? Van wanneer dateert de foto? En welke herinneringen heeft u aan dit gedeelte van het Kleiwegkwartier? Oplossingen zoals altijd per mail naar [buurkrantbok@gmail.com](mailto:buurkrantbok@gmail.com) of in de brievenbus op de Rozenlaan 20, uiterlijk 3 april 2024.



Dan gaan we nu over naar de oplossing. Er waren zes inzendingen, vijf inzendingen met het goede antwoord. Eén zonder. Die was van oud-gediende Bouke Savert. Hij schreef: 'Ik heb tijdenlang gespeurd in het Kleiwegkwartier en heb bijna alle hoekdaken gezien, behalve de goede. Andere inzenders zullen het waarschijnlijk een fluitje van een cent vinden. Ik hoop meer geluk te hebben met het volgende zoekplaatje.'



Van de andere vijf inzenders was het voor twee inderdaad een fluitje van een cent, daarover later. Twee inzenders maakten ons deelgenoot met hun worsteling. Zo schreef Remco Bruinsma: 'Toen ik het zoekplaatje zag, dacht ik wat is er nou te herkennen aan twee daken en een boom. Maar net als bij een



scryptogram zie je de volgende dag meer. Opeens herkende ik de straat vanuit het langsfietsen.' Ook voor Stef Blok (uit Valkenswaard) was het even puzzelen. Hij schreef: 'Voor een buitenstaander zoals ik lijkt het praktisch onoplosbaar, want waar vind je zo'n detail van een woning: de bekende speld in een hooiberg. Tenzij je even gaat nadenken en met wat geluk tot een oplossing komt.

Al vele jaren stuur ik mijn oplossingen van het Zoekplaatje in en vrijwel altijd heb ik het bij het goede eind. Behalve die keer van het Zoekplaatje van nummer 6 uit 2022: toen sloeg ik de plank mis. Ik nam me toen voor om dat geen tweede keer te laten gebeuren. Het bleek toen te gaan om de Robert Owenstraat in een deel van het Kleiwegkwartier waar je als toenmalige bewoner van de Rozenlaan niet zo gauw terecht kwam. Het Franciscus Gasthuis om

de hoek was toen nog niet gevestigd aan de Kleiweg. De foto van dit keer bestuderend dacht ik: het zal toch niet weer die straat zijn? En ja, warempel, de foto toont een deel van het dak van het huis op de hoek van de Robert Owenstraat nummer 2 en de Kleiweg. Toeval of niet, deze huizen bestaan dit jaar 100 jaar, een jubileum dus. Wellicht was dit feit voor de redactie een reden om een foto behorend bij deze straat te plaatsen?'

De andere goede inzenders waren mevrouw Van Boven, we kunnen niet zonder haar, en een bewoner van de Robert Owenstraat (Wilma Ros) en de overburen van de Kleiweg 431.

Mieke Hogerbrug schreef: 'Wij kijken erop uit vanuit onze woning.' Ze geeft ook nog wat details over de relatie met de lieve overburen.

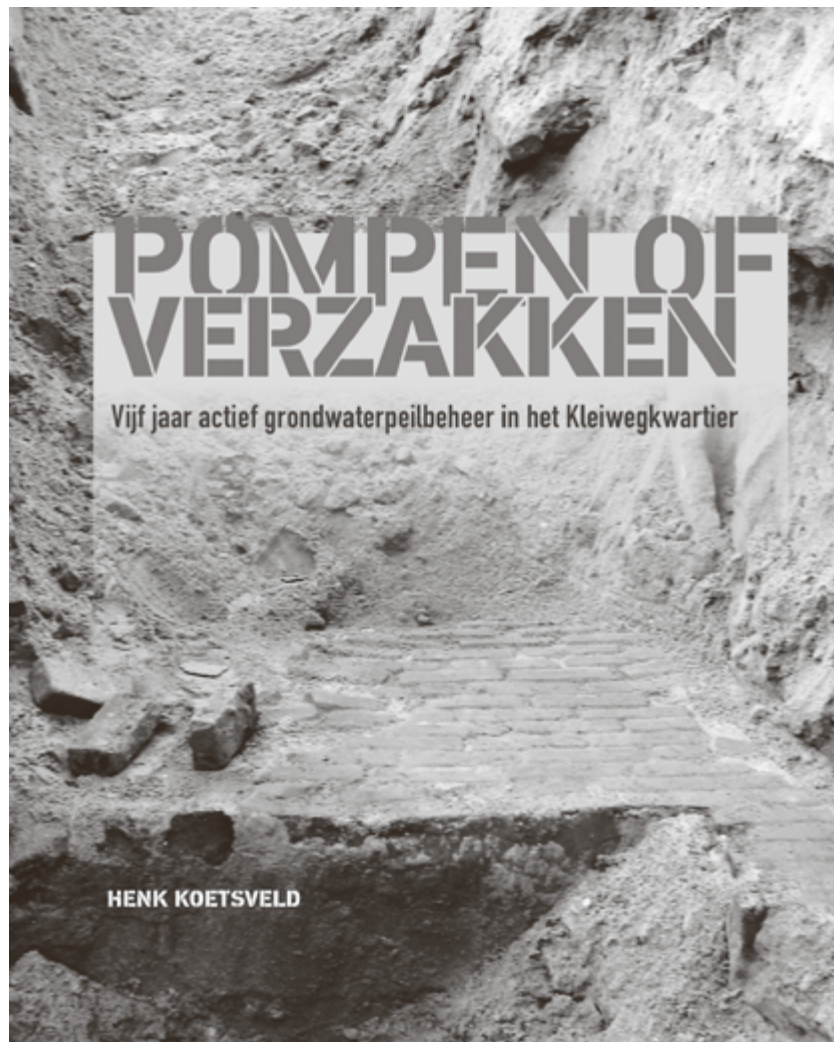
Mevrouw Van Boven merkte nog op dat ondanks het vrij drukke verkeer over de Kleiweg en de Randstadrail vlakbij hier toch een landelijke sfeer heerst. Stef Stolk vermeldde ook de geschiedenis: 'De woningen in deze straat werden in 1923 door de socialistische woningbouwvereniging Aller Belang gebouwd voor toenmalige arbeiders. De straat is vernoemd naar de Engelse sociaal hervormer en katoenfabrikant Robert Owen, die leefde van 1777 - 1851. Ondanks de vele sloopplannen die er zijn geweest in het verleden, bestaan deze woningen na honderd jaar nog steeds.'

Tot slot Remco Bruinsma met een vraag aan de lezer. 'Als lid van de Bewonersgroep GrondwaterOpPeil

(GOP) heeft deze straat eerder mijn aandacht getrokken. Voor deze straat blijkt er een apart *poldertje* te zijn gemaakt (zie afbeelding). Waarom en wanneer dat is gedaan, is onbekend maar misschien dat iemand die dit leest dat weet?'

Bij de loting voor de cadeaubon kwam Mieke Hogerbrug als winnaar uit de bus, We zullen hem in de bus doen.

# De lezer van *Pompen of verzakken* moet beschikken over een studieuze instelling



Cover van het boek *Pompen of verzakken*. Te koop voor 15 euro bij onder meer *Gusto Italiano, Primera* en *Ver van Hier*.

**Pompen of verzakken, geschreven door Henk Koetsveld op initiatief van de bewonersgroep van GOP (Grondwater Op Peil) verscheen eind november 2023. De presentatie in de Oranjekerk trok ruim honderd belangstellenden. Het boek is fraai vormgegeven, het heeft zes hoofdstukken, een epiloog, een verantwoording en twee bijlagen. Het boek telt 128 pagina's.**

Op die 128 pagina's verweven in de tekst 33 foto's in kleur, 23 foto's in zwart-wit, 23 kaarten of kaartjes, 5 afbeeldingen van krantenartikelen, 21 tabellen, 3 afbeeldingen, 1 tekening en tien QR codes waarin wordt verwezen naar achterliggende informatie.

Het boek lezen kan, maar bestuderen is beter. En wie dat doet, kan daarna meepraten over de funderingsproblematiek in het Kleiwegkwartier. Het accent ligt op drie gebieden, eigenlijk vier: de beide Bloemenbuurten, zoals bekend gescheiden door de Rozenlaan, de Gravenbuurt en de Statenlaanbuurt, daarbij inbegrepen de drie laantjes en Het Schiereiland. De drie laantjes zijn de Elisabethlaan, de Heiligerleelaan en de Wilhelminalaan. Met Het Schiereiland wordt

omschreven het gebied van (een deel van) de Emmalaan, de Schiebroeksesingel en de Schiebroekseweg.

Eigenlijk moet het begrip *funderingsproblematiek* in de vorige alinea worden gelezen in relatie tot de grondwaterproblematiek. Want de aanleiding van het boek is het feit, dat vijf jaar geleden aan de Erasmussingel een pomp werd geïnstalleerd. Water uit de Erasmussingel zorgt zo voor aanvulling van het grondwater in de beide Bloemenbuurten en sinds vorig jaar ook in de Gravenbuurt.

Die pomp zorgt er voor dat de grondwaterstand hoger is, dan zonder het geval zou zijn. Door die hogere grondwaterstand blijven de houten palen onder water en dat is voor hen en de huizen daarboven levensbehoud. Want bij droogte treedt schimmelvorming op.

Henk Koetsveld beschrijft de geschiedenis van de totstandkoming van de pomp in het vierde hoofdstuk. In de eerste drie hoofdstukken heeft hij een meer algemene inleiding. In het eerste hoofdstuk is dat de problematiek van het wonen op het veen. Want het Kleiwegkwartier is niet uniek.

Globaal zijn in Nederland Noord- en Zuid-Holland en Groningen en Friesland de veengebieden, in andere provincies wordt op zand of klei gebouwd.

Hoofdstuk 2 geeft een historische schets van de funderingsproblematiek in de wijk (vandaar de zwart-wit foto's) want de laatste vijftig zijn er in een aantal straten en lanen (Statenlaan, Baroniestraat, Lisbloomstraat, Duizendschoonstraat) al de nodige panden gesneuveld en vervangen door nieuwbouw.

In hoofdstuk 3 wordt ingezoomd op Bewonersinitiatieven in Hillegersberg om de funderingsproblematiek te lijf te gaan. In dat hoofdstuk komt ook Dordtenaar Ad van Wensen naar voren. Hij geldt als de pionier van het onder de aandacht brengen van de problematiek van de funderingsproblematiek bij de overheid en bewoners. Hij overleed in 2014. Zijn erfenis is het KCAF, Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek (KCAF) dat in dat jaar werd opgericht,

Hoofdstuk 5 behandelt de komende uitbreiding van het actief grondwaterbeheer. Ook voor het Statenlaankwartier moet bij de komende vervanging van de riolering een pomp worden geïnstalleerd. Complicatie daarbij is dat het water niet kan worden aangevoerd uit de aangrenzende Bergse Achterplas, maar moet komen uit de Erasmussingel vanwege het feit, dat het water (en de bodem) van de Bergse Plassen een beschermde status heeft.

Het laatste hoofdstuk 6 is een cruciaal hoofdstuk. Het gaat in op de (complexe) relatie tussen burger en overheid. De auteur doet dat aan de hand van de zogenaamde participatieladder. Dat instrument is in 2008 ontwikkeld door een aantal gemeenten en de VNG, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Deze participatieladder telt vijf stadia. In het laagste stadium geeft de overheid informatie, in het tweede stadium vraagt de overheid aan bewoners om (niet-bindende) feedback. In stadium drie worden bewoners actief betrokken maar behoudt de overheid de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid. Stadium vier gaat uit van co-creatie tussen bewoners en overheid en stadium vijf geeft de bewoners de bevoegdheid om beslissingen te nemen. Henk Koetsveld toetst aan de hand van deze participatieladder de relatie van burgerheid en gemeente en komt tot de conclusie dat die blijft steken in de fases één en twee. De auteur sprak voor het boek met veel betrokkenen, veelal actieve bewoners. Ook met een vertegenwoordiger van het Hoogheemraadschap. Door agendaproblemen kwam het gesprek met een vertegenwoordiger van de gemeente niet tot stand.

Chris Mast

## Scholen zamelen in voor Jarige Job

Tijdens de laatste schoolweek van december hebben de basisscholen in het Kleiwegkwartier de handen ineengeslagen en geld opgehaald voor een goed doel. Samen hebben de Bergse Zonnebloem en het Tarcisius € 1689,50 opgehaald voor de stichting Jarige Job.

In Nederland zijn er kinderen die hun verjaardag niet kunnen vieren, omdat er thuis geen geld voor is. Stichting Jarige Job helpt deze kinderen door het geven van een verjaardagsbox ter waarde van 35 euro. Hierin zit alles wat nodig is voor een echte verjaardag, thuis én op school. Jaarlijks vieren meer dan honderdduizend kinderen hun verjaardag met de hulp van Jarige Job.

De ouder- en activiteitencommissies van beide scholen hebben tijdens de kerstvieringen aandacht gevraagd voor het goede doel en ouders en docenten konden via een QR code geld overmaken. 'Dat er zo gul is gegeven, hadden we gehoopt, maar

niet verwacht! We zijn heel blij met deze opbrengst!', vertelde de schooldirecteuren Ellen Dijkstra van de Bergse Zonnebloem en Addy Poutsma van het Tarcisius.

Op de toepasselijke dag van de liefde, Valentijnsdag, overhandigden zij samen met hun leerlingen de cheque aan Stichting Jarige Job. Daar reageerde men ook enthousiast.

'Onwijs bedankt voor deze prachtige donatie. Met dit bedrag alleen al kunnen wij gezamenlijk bijna 48 kinderen die opgroeien in armoede een onvergetelijke verjaardag geven', aldus Marleen van der Vucht van Jarige Job.



Leerlingen van Tarcisius en de Bergse Zonnebloem met schooldirecteuren Addy Poutsma (links) en Ellen Dijkstra rechts (foto: privé)



# Hillegersberg, het verloren Arcadië?



Robert Ligthelm (foto: Theo Joosten)

**Bij de ruïne van het kasteel van Hillegersberg spreek ik Robert J. Ligthelm, auteur van het boek *Buitenplaatsen bij de Rotte: een verloren Arcadië* anderhalf uur onophoudelijk enthousiast over zijn nieuwe boek. Zijn geestdrift en bevlogenheid werken aanstekelijk. Lopend over de begraafplaats bij de ruïne, horend de verhalen over het Ambachtshuis en Lommerrijk, bladerend door het boek: ineens zie ik het vroegere Hillegersberg voor me. En realiseer: wat weten we toch ontzettend weinig van de geschiedenis van onze wijk en stad.**

Voor wie ook graag enthousiast wil worden door het verloren Arcadië, kan z'n hart ophalen met het prachtige *koffietafelboek* waar Ligthelm met zo veel passie aan heeft gewerkt.

Van kleins af aan is Ligthelm gefascineerd door buitenplaatsen en (familie)geschiedenis. Zelf herleidt hij deze intrinsieke voorliefde terug naar de verhalen en de *Sehnsucht* van zijn Duits-Russische oma die vaak mijmerde over de buitenplaats van haar familie. Maar ook zijn Anglo-Ierse afkomst speelt een rol: daar nam zijn vader – huisarts – hem mee op ronde en deed hij op deze manier diverse buitenplaatsen aan. Toen zijn fascinatie inmiddels bekend was bij zijn vader, mocht hij mee naar historische plaatsen zoals Salzburg en kreeg hij antieke boeken over Engelse buitenplaatsen cadeau. Desondanks zorgde zijn vader er wel voor dat het bij een hobby bleef. Hij regelde zelfs een gesprek met restauratie expert baron J.B. van Asbeck in Sociëteit De Witte in Den Haag. Die ontraadde het hem om, zonder bezit van eigen kapitaal, te kiezen voor een studie restauratie en geschiedenis. Vervolgens werd Ligthelm van beroep (verdienstelijk) arts.

## Een boek ruiken

Al pratende wordt het eigenlijk meteen duidelijk hoe Ligthelm het liefste te werk gaat: zijn kennis over genealogie combineert hij met geschiedenis en een flinke portie oprechte interesse in de mensen die hij ontmoet. Wanneer hij iets op het spoor is, komt hij veel in het stadsarchief en maakt hij veelvuldig gebruik van de archieven van de RKD (Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis), het RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) en het Rijksmuseum. Overal speurt hij naar informatie om stukjes van de puzzel te leggen. Op een gegeven moment had hij zo veel materiaal, dat bekenden hem aanspoorden om het te bundelen in een boek. Zijn geheime wapen is dat hij met zijn eigen enthousiasme en hypotheses, andere mensen keer op keer weet te enthousiasmeren om met hem mee te denken, het archief én de wetenschappelijke literatuur mee in te duiken. Ook zijn partner is

een enthousiaste compagnon die mee helpt speuren en fotograferen.

## Blue Band doos

Ten opzichte van zijn vorige boek over Kralingen valt hem één ding echt op aan Hillegersberg. In Kralingen kwam er veel meer informatie los via de verhalen en Blue Band dozen op zolder vol foto's en kaarten van families. Ook kwamen er na publicatie veel meer reacties binnen, wat resulteerde in aanpassingen in de tweede en vervolgens derde druk. Nu met het boek over de Rotte en Hillegersberg is dat veel minder het geval. Hoe het komt? De buitenplaatsen in Hillegersberg wisselden zo vaak van eigenaren dat sommige prominente families – weinig adel, allemaal families uit het *blauwe boekje* – niet eens zelf wisten dat ze vroeger een buitenplaats in Hillegersberg bezaten. Misschien dat de buitenplaatsen voor hen meer golden als investering.

## Hypothese Lommerrijk

Het meest markante uit het boek, vooral in relatie tot het Kleiwegkwartier, is toch wel de hypothese van Ligthelm over Lommerrijk. Iedereen kent Lommerrijk natuurlijk van de bowling & bruiloften, maar in het boek beargumenteert Ligthelm zorgvuldig dat hij denkt dat Lommerrijk vroeger niet op dezelfde plaats heeft gelegen. Maar juist aan de oostzijde van de Straatweg, tot aan de Rotte aan toe. Het is Ligthelm zelfs gelukt om een afbeelding van een schilderij uit de Britse Koninklijke verzameling te bemachtigen. Deze laat zien hoe het toenmalige Lommerrijk er vermoedelijk vroeger heeft uitgezien. Ligthelm is erg geïnteresseerd in de reacties die deze hypothese oproept. Om op deze manier meer zicht te krijgen op de geschiedenis.

## Publiek erfgoed

En dat is precies wat dit boek zo fantastisch doet. Aan de hand van kleine fragmenten, familiegeschiedenissen en bijbehorende beelden heeft het de geschiedenis rondom de Rotte verzameld en geordend. Het levert een prachtig kleurrijk beeldend maar ontzettend informatief boek op, dat onze

geschiedenis helpt levendig te houden. Het doet inzien dat onze wijk meer is dan een optelsom van mooie grote huizen. Maar we toch echt van doen hebben met cultureel erfgoed, dat meer publiek van aard zou kunnen zijn.

Daarbij valt op dat het werk van Ligthelm niet ondersteund wordt door de Gemeente Rotterdam. Hoe mooi zou het juist zijn als op basis van zijn werk een tentoonstelling gemaakt zou worden van Rotterdamse buitenplaatsen? En zou de gemeente niet wat meer moeten en kunnen doen om het eigen erfgoed te koesteren? Zodat het Arcadië van weleer niet helemaal verloren gaat? Aan Ligthelm zal het niet liggen. Hij werkt al verder aan het boek over de buitenplaats aan de Schie.

Marlies Katy Hanifer

## Lezingen van Robert Ligthelm

- dinsdag 5 maart, Oranjekerk 10.00 in het kader van de cultrele ochtend
- dinsdag 12 maart 's avonds in boekhandel Maximus ([maximushillegersberg.nl](http://maximushillegersberg.nl))



Cover van het boek, te koop bij boekhandel Maximus in de Bergse Dorpsstraat.

# The Passion of The Christ: tegengestelde oordelen

**Toen de film *The Passion of The Christ* in februari 2004 uitkwam in de Verenigde Staten, werd de film door de meeste critici neergesabeld, maar het publiek liep storm.**

In Nederland ging de film op 1 april van start in de bioscopen. Een week daarvoor had de distributeur in Amsterdam in Pathé Arena een voorvertoning georganiseerd. Daarbij was ook Ronnie Naftaniel, de directeur van het Centrum voor Informatie en Documentatie Israel (CIDI). Hij vond de film walgelijk. In *Elseviers Weekblad* schreef Gerry van der List: 'Het Jezus-verhaal van Mel Gibson (regisseur en financier) is niet alleen een lijdensweg voor de hoofdpersoon, maar ook voor de kijker. Hij ziet een langdurige orgie van geweld, waarbij het bloed zowat van het doek spat.'

Ook Auke Hulst, de recensent van *Vrij Nederland*, uitte zich in krachtige negatieve bewoordingen. Onder de kop *Pompeuze Jezus-film vol haat* schreef hij: 'The Passion of the Christ speelt in de eerste eeuw, in Judea, een Romeinse provincie onder Pontius Pilatus. De film vertelt het verhaal van de laatste twaalf uur in het leven van Jezus van Nazareth (James Caviezel), een Galileeër die het van timmerman heeft geschopt tot joodse genezer en leraar. Hij beweert dat hij de zoon van God is, en heeft in de aanloop naar het fatale etmaal veelvuldig de aandacht getrokken. Tot onvrede van de joodse hogepriester Kajafas, wiens mannen met hulp van Judas Iskariot in het hof van Gethsemane Jezus in de boeien slaan. Het begin van een intense lijdensweg.' (...)

'De film is een affront. Ontmenselijkende propaganda, vol abject geweld en anti-semitische grondtonen. De moord op Jezus is twee millennia lang een excuus geweest voor de vervolging van joden. In Europa waren de passiespelen daarbij een katalysator: menige pogrom begon ermee. Gibsons passiespel heeft door zijn toonzetting jammerlijk veel ruimte gelaten voor anti-semitische interpretaties. Gibson zegt dat hij zich aan de bijbel houdt, maar vertekent door selectie en overdrijving. Elke keuze vergroot de bloedschuld van joden en minimaliseert die van Pontius Pilatus.'

En als conclusie: 'The Passion levert geen religieuze ervaring op, maar een diep anti-religieuze. Het voedt de irritatie over religie als intellectuele en morele vrijstaat. De notie dat je moet respecteren wat mensen geloven, ongeacht de implicaties en morele zuiverheid. Je krijgt de aandrang met hernieuwde energie die misstand aan de kaak te stellen, en de achter de schaalmap van religie verborgen inhumaniteit genadeloos te ontmaskeren. Mel Gibson heeft het volste recht zijn versie van het evangelie rond te bazuinen. Maar dan moet ook kunnen worden gezegd dat die versie inhumaan is, haatdragend, onverantwoordelijk en gevaarlijk. We zouden de wereld een dienst bewijzen door The Passion collectief te negeren.' Tot zover de recensent van *Vrij Nederland*.

Zijn collega van *De Groene Amsterdammer*, dacht er totaal anders over. En voor wie *De Groene Amsterdammer* (sinds 1877!) niet kent, het betreft geen weekblad van christelijke signatuur. Onder de kop *Mel Gibsons Jezusverhaal is een schitterende film* schreef Gawie Keyser: 'Door het bovennatuurlijke is The Passion een hoogst plezierige en zelfs inspirerende ervaring, zeker na alle ophef die de film in Amerika heeft veroorzaakt. The Passion zou antisemitisch zijn, a-spiritueel, en één lange, nietszeggende geweldsorgie. Niets van dit alles. Het is vooral een schitterend werk, een horrorfilm van de bovenste plank. De eerste scène met de mooie, haarloze jongen — de homme fatale als Satan — is onvergetelijk. En regisseur Mel Gibson houdt deze sfeer van gotische horror gedurende de hele film vast. Zo verschijnt de vreemde jongen vier keer op cruciale punten in de vertelling. Zijn rol is niet zozeer het verliezen van de man die men de Mensenzoon noemt, eerder kijkt de jongen, die het Kwaad belichaamt, tevreden toe terwijl de Romeinen Jezus afranselen. (...)

'De horror is functioneel. Het lijden van Christus - om wille van het vergeven van de zonden van de mensheid - moet immers majestueus zijn. Halverwege de marteling, als de Romeinse beulen buiten adem raken, trekt Jezus zijn gebroken lichaam met een ultieme krachtsinspanning rechtop, alsof hij wil zeggen: kunnen jullie echt niet beter dan dit Dat kunnen ze, helaas. Nu hebben ze zwaardere zweepen: lange repen leer met daaraan vastgebonden puntige ijzeren ballen en scherpe stukjes schapenbot. En dan begint het lijden weer van voren af aan: er worden stukken uit Jezus' lichaam gereten, zodat het uiteindelijk bestaat uit niet veel méér dan een bloedige massa vlees.' (...)

'Regisseur Gibson koos voor een radicale interpretatie van de evangeliën. Dat is koren op de molen van critici van de film, vooral wat betreft de schuld kwestie. Hierover schrijft Leon Wieseltier in *The New Republic*: "Gibsons beelding heeft geen weerstand kunnen bieden tegen de iconografische erfenis van westers antisemitisme." Dit is niet geheel onwaar. In The Passion zijn Kajafas en de andere Sanhedrin-leden wel degelijk kwade geesten die hun volgelingen oproepen de kruisiging van Jezus te eisen. De Romeinse procurator Pontius Pilatus daarentegen twijfelt; hij vermoedt zelfs dat deze man uit Galilea buitengewone gaven bezit. (...)

'Het accent op de ambigue waarheid creëert de nuance in The Passion. Wie de film ziet, raakt niet vervuld van haat tegenover het joodse volk, wél van het besef dat de politiek van dat volk en die van de Romeinen door en door corrupt zijn. Ook Pilatus heeft schuld: hij is te laf om de daad bij het woord te voegen en Jezus te redden. Het zou derhalve een misvatting zijn in deze film te zien als de slechteriken. Ja, er is haat onder de massa als Jezus het kruis door de straten van de stad sleept in de richting van de plaats die Schedel heet. Maar er is ook, zoals in de bijbel staat, het weeklagen van vrouwen die zich op de borst sloegen.'

'Het zijn scènes als deze — momenten van doodsangst afgewisseld met vertederend — die The Passion onderscheiden van andere Jezusfilms, met uitzondering van Scorseses meesterwerk. Gibson is erin geslaagd de essentie van het lijdensverhaal vast te leggen. Dat doet hij niet met gratuit geweld. Overigens, wie enigszins aan de moderne populaire cinema gewend is, weet dat The Passion wat dit betreft allerminst grenzen overschrijdt. Eerder is Gibsons film puur cinema: het dwingende ritme van het redigeren, dat het verhaal onherroepelijk stuurt in de richting van het rampzalige einde, de beeldschone fotografie en de poëtische vervreemding die voortvloeit uit de slechts Latijn en Aramees sprekende personages. Het is een grote film.

Gelovig ben ik niet. Nooit geweest. Toch vind ik het eigenaardig hoe aantrekkelijk de Jezusfilm nog altijd is. Na The Last Temptation is The Passion het mooiste voorbeeld van het genre, om de hierboven genoemde redenen. Maar misschien zit de kracht meer nog in het feit dat het overkoepelende thema de strijd tussen goed en kwaad is. En daar hebben gelovigen geen alleenrecht op. Bovendien: als literaire figuur is Jezus fascinerend. Terecht stelt Pilatus de vraag wat de waarheid over Jezus is. Wie weet was hij een waanzinnige met een bijzonder hoge pijndrempel. Maar kijkend naar de film, eerst in alle onschuld door de camera de schaduwrijke tuin in geleid samen met de bange man en de vreemde, blonde jongen, en daarna huiverend vanwege de close-ups van monstreuze, spelende kinderen met scherp gevijde tanden die de verrader Petrus achtervolgen, ben je blij dat er in elk geval in dit fictieve verhaal een personage is met de naam Jezus Christus.'

Tot zover Gawie Keyser in *De Groene Amsterdammer*. Het uiteindelijke oordeel is natuurlijk aan de kijker...

Chris Mast

**The Passion of The Christ, woensdag 27 maart 20.00 uur in de Oranjekerk.**



# Ook dit jaar volop activiteiten van de Groenclub

Op vrijdag 12 januari trapte de Groenclub het jaar af met een drukbezocht Klimaatcafé/ nieuwjaarsborrel in de Oranjekerk. Ongeveer veertig belangstellende luisterden naar het inspirerende verhaal van Marjolein Moeijes over haar initiatief Nationaal Park Rotterdam. Daarnaast werd er veel bijgekleet onder het genot van heerlijke vers gemaakte soep en quiches en konden er suggesties worden doorgegeven voor activiteiten voor komend jaar. De spanning steeg toen het tijd was om het lootje te trekken voor de gratis regenton. De winnaar was er erg blij mee en de rest hoefde niet met lege handen naar huis, want er konden ook pindaslingers voor vogels worden gemaakt.

Tijdens die avond was er zoveel positieve energie dat aanwezigen zich spontaan aanmelden om ook mee te helpen met groene activiteiten. Er zijn inmiddels vijf nieuwe Groenclubleden bijgekomen. Wij gaan ons inzetten om komend jaar voor alle bewoners van het Kleiwegkwartier weer leuke activiteiten te organiseren met als hoofddoel de buurt te vergroenen.

Binnenkort gaat de eerste activiteit al van start die in samenwerking met Velt wordt georganiseerd: een cursus Ecologisch tuinieren, die start op dinsdag 12 maart. Je leert daar alle kneepjes van het vak om een mooie, gezonde en natuurlijke tuin te creëren zonder dat het veel onderhoud kost. De cursus bestaat uit vier sessies en wordt gegeven op een locatie vlakbij in Rotterdam Noord. Als niet-lid van Velt kost de cursus 139 euro, maar voor bewoners van het Kleiwegkwartier

is er een korting van tien euro. Aanmelding via [veltr Rotterdam@gmail.com](mailto:veltr Rotterdam@gmail.com) of bekijk de website van Velt. Tot slot zijn we samen met de nieuwe Groenclubleden druk bezig een planning te maken voor de rest van het jaar met leuke activiteiten. Zo zullen de geliefde groenwandeling (april) en plantjesmarkt (mei) weer worden georganiseerd, maar ook zijn er nieuwe activiteiten. Wie niets wil missen, schrijft zich in voor de nieuwsbrief via [groen@bokrotterdam.nl](mailto:groen@bokrotterdam.nl)

Hopelijk tot snel!  
Groenclub Kleiwegkwartier, onderdeel van BOK



De winnaar van de regenton en (rechts) Sofie Schrover, voorzitter van de Groenclub. (foto: privé)

## Franciscus houdt avond voor omwonenden

In nummer 6 van vorig jaar, het nummer dat eind oktober verscheen, hebben we uitgebreid aandacht besteed aan de nieuwbouw van het Franciscus. De werkzaamheden tot nu toe, het realiseren van de fundering en andere grondwerkzaamheden, lopen voorspoedig. Rond april starten de bouwwerkzaamheden boven de grond en zal steeds meer zichtbaar zijn van de nieuwbouw. Eind van het jaar zal waarschijnlijk het hoogste punt worden bereikt.

Franciscus praat de omwonenden bij over de nieuwbouw op dinsdag 26 maart van 19.30 tot 21.00 uur in het Franciscus Gasthuis aan de Kleiweg 500. Wie geïnteresseerd is en/of vragen heeft kan zich aanmelden via [locatievernieuwing@franciscus.nl](mailto:locatievernieuwing@franciscus.nl). Het programma start om 19.15 uur met koffie of thee en iets extra's.

## Drie nieuwe bezorgers gevraagd

De *Buurtkrant* zoekt bezorgers voor drie wijken. De *Buurtkrant* in die wijken werd tot nu toe bezorgd door jongeren, die meededen aan het zogenaamde zakgeldproject van welzijnsorganisatie DOCK. Doch dat project is per 1 januari 2024 beëindigd.

De *Buurtkrant* verschijnt zes keer per jaar. Het bezorgen kost één tot anderhalf uur, afhankelijk van de grootte van de wijk. De stapel kranten wordt thuisbezorgd.

Wie zes keer per jaar een te grote verplichting vindt, kan zich aanmelden als reserve-bezorgder. Die wordt alleen ingezet bij afwezigheid - bijvoorbeeld door vakantie of ziekte - van de vaste bezorger van een wijk. Aanmelding via [info@bokrotterdam.nl](mailto:info@bokrotterdam.nl).

## Bericht over de bazaar

Op de vooravond konden we al proeven aan de bazaar. De boekenmarkt werd goed bezocht en de puntjes werden op de i gezet in de kerkzaal. Op zaterdagochtend begon het echte festijn.

Er stond - geheel volgens traditie - een flinke rij met enthousiaste bezoekers klaar voor de ingang van de Oranjekerk. In het eerste kwartier vonden zo'n honderdvijftig bezoekers hun weg tussen de tweedehands spullen. Dat was een voorbode voor de rest van de dag. De bazaar werd goed bezocht, we genoten van de (live) muziek, kinderen konden portretten knutselen en het belangrijkste: de sfeer was gemoedelijk. Het gevoel van gemeenschap was een rode draad door de dag en daar zijn we heel dankbaar voor.

Daarnaast hebben een hoop spullen, kledingstukken en zo'n duizend boeken een nieuw leven gekregen. We zijn ook blij met de financiële opbrengst: 9.500 euro. Dit bedrag wordt verdeeld tussen de Voedselbank in Schiebroek en een nieuwe tuin voor de kerk, althans

het begin daarvan. Al met al een dag om met veel plezier op terug te kijken. Stiekem zien we al uit naar de editie van 2025!

Anne-Wil Ceelen



Impressie van de bazaar editie 2024 (foto: privé)

## Koningsdag

Ook dit zal de Kleiweg op Koningsdag - zaterdag 27 april - het toneel zijn van ongeveer 120 kramen waar (buurt)bewoners hun overvloedige spulletjes aan de man proberen te brengen.

Op de voorpagina staat in de agenda de dag en het tijdstip, dat de inschrijving voor een kraam begint. Zoals bekend hebben bewoners van het Kleiwegkwartier voorrang. Helaas heeft de organisatie de prijs van een kraam moeten verhogen tot 45 euro, dat in verband met de gestegen kosten van de verhuurder van de kramen.

## Woning verkopen?

Wij komen graag langs voor een vrijblijvende waardebeoordeling!



[woonvisie.nl](http://woonvisie.nl) • kleiweg 147 • 010 - 2180280

**Bodde**  
Installatietechniek

085-0600662

Voor onderhoud en reparatie van uw cv-ketel, vloerverwarming, boiler, geiser en gashaard

\*Binnen postcodegebied 3051 rekenen wij geen voorrijkosten

Elektroweg 11-Z  
3051NB Rotterdam  
[info@boddeinstallatietechniek.nl](mailto:info@boddeinstallatietechniek.nl)  
[www.boddeinstallatietechniek.nl](http://www.boddeinstallatietechniek.nl)

Scan de QR-code en bezoek onze website

**Corry's Dierenwinkel**  
Bergpolderplein 2-3  
3051 GA Rotterdam  
Telefoon: 010 4611295

**Openingstijden:**  
ma. t/m do. 9.00 tot 18.00  
vr. van 9.00 tot 21.00, zat. 9.00 tot 17.00

tevens kunt u bij ons terecht voor het trimmen van uw hond

**FAUNALAND**



## FRANCISCUS VERNIEUWT!

HIER BOUWEN WE SAMEN AAN DE ZORG VAN DE TOEKOMST



SCAN MIJ EN KIJK MEE MET DE NIEUWBOUW VAN FRANCISCUS GASTHUIS

**franciscus**  
Gasthuis & Vlietland

## Basis Zdrave

Praktijk voor  
Fysiotherapie Mw.P.N.Leone  
Fysiotherapie / McKenzie Therapie  
Oedeem Therapie / Lymfedrainage  
Medische Fitness Training

Begoniastraat 6, 3051 LC Rotterdam,  
010 - 418 07 58

Zie ook onze website  
[www.bzfysiotherapie.nl](http://www.bzfysiotherapie.nl)

Geen wachtlijst, meestal geen verwijfsbrief nodig, contracten met de grotere zorgverzekeraars.

## Colofon BOK

### Bestuur

Pim van Soeren (voorzitter), John Hokke (secretaris-penningmeester), Chris Mast (Buurtkrant) en Jiska Schimmelpennink (lid).

### Kantoor, wijkwinkel en redactie

Rozenlaan 20, 3051 LS Rotterdam,  
tel 422 44 45, [info@bokrotterdam.nl](mailto:info@bokrotterdam.nl).  
Open maandag en donderdag van 9.30 - 10.30 uur.  
Ook te bereiken telefonisch of per mail.

### Redactie

Mark Duim, Ciska Evers, Marlies Katy Hanifer, Theo Joosten (beeld), Henk Koetsveld, Coco Kossmann, John Krijgsman, Chris Mast (leiding en eindredactie, 06-4354 7060), Xandra Savelkoul en Marjolein Tan.

[buurtkrantbok@gmail.com](mailto:buurtkrantbok@gmail.com),  
[www.bokrotterdam.nl](http://www.bokrotterdam.nl)

De groengroep van de BOK (voorzitter Sofie Schrover) is te bereiken via [groen@bokrotterdam.nl](mailto:groen@bokrotterdam.nl)

Op artikelen uit de Buurtkrant rust copyright, het overnemen is niet toegestaan.

Losse exemplaren bij Albert Heijn, Cash4gold, Gusto Italiano, Hoogvliet, Primera en Opticien Dorssen.

De volgende krant verschijnt op vrijdag 12 april 2024.

Oplage: 5.000

Opmaak: Franscesca Smink

Druk: Goos Reclamemakers,  
Ouderkerk aan den IJssel

# 010inkt.nl

Inkt en Toner Online - GRATIS Bezorgd In Uw Regio - Scherpere Prijzen

the  
**CartRidge**  
Store